

10-lecie certyfikacji języka polskiego jako obcego i jej wpływ na nauczanie polszczyzny cudzoziemców

Władysław Miodunka

Systematyczny wzrost liczby zdających egzaminy certyfikacyjne, podniesienie poziomu umiejętności, poprawa jakości nauczania języka polskiego przez cudzoziemców to bezsprzecznie najistotniejsze wartości, jakie wiążą się z wprowadzeniem w życie certyfikacji języka polskiego.

1 sierpnia 2003 r. ówczesna Minister Edukacji Narodowej, dr Krystyna Łybacka, wręczyła powołania członkom Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, co w konsekwencji umożliwiło rozpoczęcie jej prac we wrześniu 2003 r. oraz organizację pierwszych egzaminów certyfikatowych w czerwcu 2004 r. Tak rozpoczął się proces certyfikacji języka polskiego jako obcego, który w roku bieżącym kończy dziesięć lat. Z okazji tego małego jubileuszu warto przypomnieć przebieg tego procesu oraz zastanowić się, czy i w jaki sposób certyfikacja wywiera wpływ na nauczanie polszczyzny cudzoziemców.

Podstawy prawne systemu certyfikacji języka polskiego jako obcego zostały stworzone dzięki nowelizacji *Ustawy o języku polskim* 11 kwietnia 2003 r. (zob. DzU z 30 kwietnia 2003 r.). Nowelizacja upoważniała Ministra Edukacji Narodowej i Sportu do powołania dziesięcioosobowej Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego jako organu nadzorującego przeprowadzanie egzaminów certyfikatowych i wydającego certyfikaty. Wydanie przepisów wykonawczych do nowelizowanej

ustawy nastąpiło 15 października 2003 r. (DzU z 12 listopada 2003 r.). Wspomniane akty prawne stanowiły, że możliwość ubiegania się o poświadczenie znajomości języka polskiego jako obcego przysługuje cudzoziemcom oraz obywatelom polskim na stałe zamieszkałym za granicą. Egzaminy certyfikatowe odbywają się na trzech europejskich poziomach zaawansowania: podstawowym B1 (w systemie europejskim zwanym *progowym*), średnim ogólnym B2 oraz zaawansowanym C2. W trakcie egzaminu sprawdza się opanowanie czterech sprawności językowych: rozumienia ze słuchu, rozumienia tekstów pisanych, pisania rozumianego jako redagowanie tekstów pisanych oraz mówienia (w monologu, w dialogu i w procesie mediacji). W trosce o poprawność polszczyzny używanej przez cudzoziemców prawodawca przewidział także osobną część egzaminu poświęconą sprawdzeniu poprawności języka używanego przez cudzoziemców. Warto podkreślić, że poprawność jest tu rozumiana jako umiejętność wyboru lub tworzenia zgodnych z regułami form gramatycznych i konstrukcji składniowych, nie zaś jako znajomość reguł gramatyczno-syntaktycznych.

Ważny jest fakt, że sprawdzane sprawności i umiejętności są traktowane równorzędnie, to znaczy, że każda z nich stanowi 20 proc. całego egzaminu, a za każdą sprawność można uzyskać maksymalnie 40 punktów, w czasie całego egzaminu zaś 200 punktów. Aby zdać każdą ze sprawności oraz cały egzamin, należy uzyskać 60 proc. punktów, to znaczy minimum 24 punkty z każdej sprawności i minimum 120 punktów z całego egzaminu. Dodatkowo wprowadzono zasadę, że niezdanie jednej ze sprawności powoduje niezdanie całego egzaminu, co miało zachęcić zainteresowanych otrzymaniem certyfikatu do udoskonalenia tej sprawności językowej, której dotąd nie opanowali wystarczająco.

Analizę procesu certyfikacji rozpoczniemy od pokazania liczby zdających egzaminy certyfikatywne w poszczególnych latach, w ośrodkach polskich i zagranicznych. Dane na ten temat zawiera tabela 1.

Rok	PL	Zagr.	Razem
2004	84	22	106
2005	154	70	224
2006	194	127	321
2007	183	198	381
2008	291	156	447
2009	237	145	382
2010	247	253	500
2011	281	244	525
2012	768	345	1113
Razem	2439	1560	3999
	61%	39%	100%

Tabela 1. Liczba zdających egzaminy certyfikatywne w ośrodkach krajowych i zagranicznych w latach 2004-2012

Jak wynika z danych, liczba zdających egzaminy certyfikatywne w 2004 r. była niewielka, bo wynosiła tylko 106 osób. Z drugiej strony trzeba podkreślić, że certyfikacja polszczyzny rozpoczęła się w 2004 r., czyli roku wejścia Polski do Unii Europejskiej, co należy uznać za moment właściwie wybrany. Polska była wtedy jednym z nowych krajów, które wyszły do Unii, ale krajem stosunkowo dużym i ważnym, choćby ze względu na liczbę mieszkańców. Jeśli się dodatkowo uwzględni

fakt, że polszczyzna jest językiem słowiańskim, trzeba powiedzieć, że Polska była największym krajem słowiańskim spośród tych, które znalazły się w Unii (mówiący po polsku stanowili ponad 38 mln, a mówiący po czesku, słowacku i słoweńsku stanowili łącznie tylko ok. 17,5 mln). Polszczyzna w tym czasie wywoływała naturalne zainteresowanie w UE, gdyż mówiący naszym językiem stanowili ponad połowę mieszkańców tzw. nowych krajów Unii.

Wracając do zdających egzaminy certyfikatywne w poszczególnych latach, powinniśmy zauważyć, że ogólnie ich liczba stale rosła, jednak są takie lata, kiedy wzrost oscyluje wokół 100 proc. i zasługuje na uwagę. Pierwszym takim rokiem jest rok 2005, drugi rok procesu certyfikacji, kolejnym zaś rok 2012, kiedy liczba zdających po raz pierwszy przekracza tysiąc osób i wynosi 1113. Jeśli dane z 2005 r. można uznać za naturalne wykorzystanie nowych możliwości poświadczenia znajomości polszczyzny, to dane z 2012 r., a zwłaszcza liczba zdających egzaminy certyfikatywne w Polsce, pokazują wyraźnie, że za znacznym wzrostem liczby zdających kryje się przyczyna specjalna, jaką było wejście w życie 15 sierpnia 2012 r. *Ustawy o obywatelstwie polskim*, przygotowanej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (DzU z 14 lutego 2012 r.). Ustawa ta reguluje możliwości uzyskiwania polskiego obywatelstwa i m.in. wymaga od ubiegających się o nie potwierdzenia znajomości języka polskiego certyfikatem wystawionym przez Państwową Komisję Poświadczenia. Ten akt prawny ma bardzo duże znaczenie dla procesu certyfikacji, gdyż dzięki niemu egzaminy certyfikatywne uzyskały rangę egzaminów doniosłych.

Rozróżnienie między egzaminami powszednimi (*niskich stawek*; ang. *low-stake exams*) i egzaminami doniosłymi (*wysokich stawek*; ang. *high-stake exams*) wprowadził do polskiej dydaktyki B. Niemierko w pracy *Ocenianie szkolne bez tajemnic* (2002). Egzamin powszedni to taki egzamin, w którym znaczenie komentarza dydaktycznego jest większe niż znaczenie informacji o wyniku uczenia się, podczas gdy egzamin doniosły jest egzaminem, w którym znaczenie informacji o wyniku uczenia się jest większe niż znaczenie komentarza dydaktycznego. Egzamin doniosły jest więc zwykle egzaminem stanowiącym jedyną podstawę decyzji o przyszłości edukacyjnej ucznia (Niemierko 2002:252-264; Zawadowska-Kittel 2013:76-87) tak, jak w przypadku nowej matury, która jest równocześnie egzaminem wstępnym na studia wyższe. W przypadku *Ustawy o obywatelstwie polskim*

egzamin certyfikacyjny z języka polskiego jest egzaminem doniosłym, ponieważ certyfikat znajomości polszczyzny jest niezbędny do uzyskania polskiego obywatelstwa.

Uzyskanie przez egzaminy certyfikatywne statusu egzaminów doniosłych spowodowało kilka ważnych zmian: 1) pojawienie się kandydatów nowego typu; 2) zmiany w strukturze uzyskiwanych ocen, zwłaszcza na poziomie B1; 3) inne zjawiska powiązane z dwoma poprzednimi. Zmiany te zostaną przedstawione i omówione w dalszej części artykułu.

Jeśli przyjrzymy się osobom zdającym egzaminy certyfikatywne w 2012 r. zobaczymy, gdzie odbywały się poszczególne egzaminy oraz ile osób je zdawało (zob. tabela 2.), stwierdzimy, że najwięcej zdających gromadziły egzaminy organizowane w Polsce (768 osób, 69 proc. wszystkich zdających w tym roku). Jest to z jednej strony potwierdzenie starej prawidłowości, że w Polsce zdaje więcej zainteresowanych niż za granicą (z tej tendencji wyłamują się tylko lata 2007 i 2010, zob. tabela 1.), z drugiej jednak strony musimy zauważyć, że przewaga zdających w naszym kraju nigdy, poza rokiem 2004, nie była tak wielka. Nie ulega wątpliwości, że tak duże zainteresowanie egzaminami mieszkających w naszym kraju cudzoziemców jest spowodowane wejściem w życie *Ustawy o obywatelstwie polskim*.

Dane zawarte w tabeli 2. potwierdzają jeszcze jedną prawidłowość, że najważniejszymi ośrodkami certyfikacji są Warszawa i Kraków, w których co roku egzaminy zdaje co najmniej połowa kandydatów. W 2012 r. w obu ośrodkach akademickich zdawało 646 osób, co stanowi 58 proc. wszystkich zdających. Warto też wrócić uwagę na fakt, że w 2012 r. nie odbyły się egzaminy na Dalekim Wschodzie, gdyż w Tokio, Seulu i Pekinie egzaminy odbywają się co dwa lata, natomiast bardzo aktywnie pracowały ośrodki na Ukrainie, gdzie egzaminy zorganizowano we Lwowie, Dniepropietrowsku i Łucku. Po raz pierwszy odbyły się egzaminy certyfikatywne we Włoszech, dzięki staraniom polonistyki na Uniwersytecie w Turynie, co także warto odnotować.

Na dodatkowe zapotrzebowanie na egzaminy certyfikatywne Państwowa Komisja Poświadczania zareagowała bardzo szybko, gdyż pierwsze egzaminy dla zdających odbyły się już 17 i 18 sierpnia 2012 r. w Warszawie i Krakowie. Ze względu na wzmożone zapotrzebowanie zorganizowano dodatkową sesję 29 i 30 września 2012 r. w Warszawie, Krakowie i Poznaniu.

Lp.	Ośrodek egzaminacyjny	Poziom znajomości języka			
		B1	B2	C2	Ogółem
1.	Warszawa (x 5)	283	75	39	397
2.	St-Germain-en-L.	0	15	8	23
3.	Lublana	0	8	6	14
4.	Chicago	13	28	2	43
5.	Lwów	14	21	3	38
6.	Nowy Jork	22	34	6	62
7.	Dniepropietrowsk	22	18	2	42
8.	Kraków (x 5)	177	60	12	249
9.	Poznań (x 2)	61	19	6	86
10.	Dortmund	3	15	2	20
11.	Petersburg	7	15	3	25
12.	Łuck	31	4	1	36
13.	Mannheim	1	21	0	22
14.	Turyń	8	10	2	20
15.	Wrocław	33	3	0	36
Ogółem	24 egzaminy	675	346	92	1113
		61%	31%	8%	100%

Tabela 2. Zdający egzaminy certyfikatywne w 2012 r. w ośrodkach polskich i zagranicznych

Tabela 2. pokazuje także wybór poziomu zaawansowania przez zdających egzaminy certyfikatywne. Wynika z niej, że najwięcej osób zdawało egzamin na poziomie B1 (675 osób, co stanowi aż 61 proc. wszystkich zdających). Taka prawidłowość nie dziwi, gdyż ubiegający się o obywatelstwo polskie powinni uzyskać certyfikat znajomość polszczyzny co najmniej na tym poziomie. Poziom B2, który był najczęściej wybierany w latach 2004-2011, wybrało w 2012 r. tylko 346 osób (31 proc.). Najmniejsza grupa zdających była zainteresowana poziomem C2, ponieważ egzamin na tym poziomie zdawały tylko 92 osoby.

Z kolei przyjrzymy się danym na temat wieku, płci i krajów pochodzenia zdających, aby porównać sytuację z roku 2012 z danymi z lat poprzednich. Dzięki temu uzyskamy pełniejszy obraz zmian, jakie pociągnął za sobą fakt, że certyfikat znajomości polszczyzny stał się niezbędnym dokumentem

w celu podjęcia starań o polskie obywatelstwo. Dane liczbowe na ten temat zostały zawarte w tabelach 3., 4. i 7.

Przedstawione tabele pokazują dużą zmianę, która zaszła w populacji zdających egzaminy certyfikatowe w 2012 r.:

- w latach 2004-2011 osoby w wieku 20-29 lat stanowiły ok. 50 proc. zdających, podczas gdy w 2012 stanowią one zaledwie 27 proc.;
- nastąpił gwałtowny wzrost liczby osób powyżej 30. i 40. roku życia: w 2012 zdawało 568 osób w tym wieku, co stanowi aż 51 proc. wszystkich zdających;
- zmniejszył się procentowy udział nastolatków w grupie zdających i w 2012 stanowili oni tylko 22 proc.;
- wielkość wyróżnionych grup wiekowych uległa wyrównaniu i w 2012 r. każda z nich stanowiła między 22 proc. a 27 proc. całej populacji;
- nastąpił wzrost procentowego udziału mężczyzn w populacji zdających: z grupy mniejszościowej, stanowiącej początkowo ok. 30 proc. zdających, stali się oni w 2012 grupą niemal równą populacji kobiet i stanowili 43,5 proc.;
- znacznie wzrosła liczba krajów pochodzenia zdających, gdyż z 36 krajów reprezentowanych w latach 2004-2011 liczba ta wzrosła do 65 w 2012 r. (po raz pierwszy w tym roku egzamin certyfikatowy zdawała osoba posiadająca status bezpaństwowca);
- wśród cudzoziemców w 2012 r. największą grupę stanowili ludzie pochodzący z Ukrainy, Rosji i Białorusi – aż 54 proc. wszystkich zdających (605 osób);
- osoby pochodzące z krajów byłego ZSRR tworzyły w 2012 r. grupę liczącą 702 osoby – 63 proc. zdających;
- do dwóch krajów pochodzenia, Niemiec i Ukrainy, które w pierwszych latach były najliczniej reprezentowane, dołączyli przedstawiciele USA. Jeśli policzymy procentowy udział obywateli tych trzech krajów w całej grupie zdających do końca 2012 r., okaże się, że stanowią oni 46 proc. Jeśli dodamy do nich jeszcze przedstawicieli Rosji, to zdający egzamin z tych czterech krajów będą stanowić aż 52 proc. zdających;
- komentarza wymaga grupa zdających, która jako kraj pochodzenia podaje Polskę. Stanowią ją mieszkający w różnych krajach Polacy, którzy wciąż czują się bardziej związani z naszym krajem niż z obecnym krajem zamieszkania oraz mieszkający w Polsce cudzoziemcy, którzy nie podają swego kraju pochodzenia, identyfikując się jako zdający z Polską;

- w danych odnoszących się do krajów pochodzenia zdających, uwagę zwracają zwykle przedstawiciele takich krajów jak Japonia, Korea, Chiny i Armenia; w przypadku trzech pierwszych państw egzaminy zdają przeważnie młodzi ludzie związani ze studiami polonistycznymi, w przypadku Armenii zaś – Ormianie mieszkający w naszym kraju i ubiegający się o polskie obywatelstwo.

Wiek	16-19 lat	20-29 lat	30-39 lat	> 40
2004-2011	27%	48%	15%	10%
2012	22%	27%	24%	27%

Tabela 3. Zdający egzaminy certyfikatowe w latach 2004-2011 i w 2012 r. według wieku

Płeć	2004-2011	2012
Kobiety	63%	56,5%
Mężczyźni	37%	43,5%

Tabela 4. Zdający egzaminy certyfikatowe w latach 2004-2011 i w 2012 r. według płci

Dla przebiegu egzaminów certyfikatowych duże znaczenie ma zmiana wieku zdających. Dotąd egzaminy zdawali w większości młodzi ludzie, którzy byli zaznajomieni z testowaniem sprawności językowych i z używanymi w tym przypadku technikami. Obecnie pojawiła się duża grupa zdających, dla których techniki pisania testów językowych stanowią zupełną nowość. Dlatego osoby starsze często z trudem radzą sobie z pisaniem testów, a w przypadkach skrajnych – w ogóle sobie nie radzą.

Przejdziemy teraz do analizy rezultatów egzaminów certyfikatowych w latach 2004-2011 oraz w roku 2012. Zostały one przedstawione zbiorczo w tabelach 5. i 6.

Z porównania tabel 5. i 6. wynika, że zmieniła się struktura ocen w ogóle, ale jest to szczególnie widoczne na poziomie B1, na którym w 2012 r. egzaminy zdawało 675 osób. Oceny celujące uzyskały 154 osoby (23 proc. zdających na poziomie B1), bardzo dobre – 296 (44 proc.), dobre – 144 osoby (21 proc.), a dostateczne 43 osoby (6,4 proc.). Tylko 38 osób (5,6 proc.) nie zdało egzaminu na tym poziomie. Można zatem powiedzieć, że co najmniej bardzo dobrą kompetencję językową na poziomie B1 miało aż 67 proc. zdających, co może tylko cieszyć.

Dane te należy interpretować w rzeczywistości następująco: wiele osób zdawało egzamin na poziomie B1, gdyż zdanie egzaminu na takim poziomie jest wymagane przy składaniu wniosku o obywatelstwo. W rzeczywistości znają oni dobrze polszczyznę na wyższym poziomie: B2 lub też C1 czy nawet C2, co także należy podkreślić, gdyż niemal wszystkie z tych osób przyswajały sobie nasz język w kontaktach z Polakami, a nie w trakcie formalnej nauki. Wiele osób musiało jednak samodzielnie pracować nad językiem polskim, co widać było zwłaszcza w pracach pisemnych.

W 2012 r. nasiliło się natomiast inne zjawisko, polegające na dużej różnicy w stopniu znajomości poszczególnych sprawności. Najczęściej zdający lepiej znają język mówiony (uzyskują wyższe rezultaty z rozumienia ze słuchu i mówienia), niż język pisany (gorzej rozumieją teksty pisane i mają kłopoty z pisaniem w języku polskim). Jest to związane z częstotliwością używania danych sprawności, a cudzoziemcy mieszkający i pracujący w Polsce muszą zwłaszcza dobrze rozumieć i mówić w naszym języku.

Porównanie danych z lat 2004-2011 z danymi z roku 2012 prowadzi do wniosku, że procentowy udział ocen

bardzo dobrych i dobrych pozostał na zbliżonym poziomie (odpowiednio 37 i 39 proc. oraz 32 i 27,4 proc.). Zasadniczo zmienił się jednak udział ocen celujących wśród wszystkich ocen w 2012 r.: aż 169 zdających (15,2 proc.) otrzymało w tym roku oceny celujące, co pokazuje znaczący skok w stosunku do lat poprzednich, gdzie procentowy udział tych ocen wahał się w granicach 5 proc. Wzrost procentowy ocen celujących, bardzo dobrych i dobrych wpłynął na zmianę liczby ocen niedostatecznych, które w 2012 r. stanowiły tylko 8 proc., podczas gdy w latach 2004-2011 było ich prawie dwa razy więcej, bo 15 proc.

Certyfikacja języka polskiego jako obcego, ustanowiona w 2003 r., a funkcjonująca od czerwca 2004 r., stanowi jedną z najważniejszych, jeśli nie najważniejszą, innowację w nauczaniu polszczyzny cudzoziemców. Przyjmujemy tu następującą definicję innowacji: innowacja to idea, produkt albo metoda, postrzegane jako nowość i stworzone świadomie w celu wypełnienia jakiegoś braku lub poprawienia funkcjonowania jakiegoś procesu. Zapotrzebowanie na innowacje jest efektem ewolucji potrzeb społecznych w określonej epoce, a same innowacje powstają w wyniku nowych badań naukowych,

POZIOMY	OCENA					RAZEM
	Celujący	Bardzo dobry	Dobry	Dost.	Niedostateczny	
B1	79	420	306	87	143	1035
B2	42	445	406	155	178	1226
C2	25	217	201	71	111	625
Razem	146	1082	913	313	432	2886
	5%	37%	32%	11%	15%	100%

Tabela 5. Rezultaty egzaminów certyfikacyjnych w latach 2004-2011 na poszczególnych poziomach

POZIOMY	OCENA					RAZEM
	Celujący	Bardzo dobry	Dobry	Dost.	Niedostateczny	
B1	154	296	144	43	38	675
B2	11	110	133	50	42	346
C2	4	31	28	19	10	92
Razem	169	437	305	112	90	1113
	15,2%	39,3%	27,4%	8%	8%	100%

Tabela 6. Rezultaty egzaminów certyfikacyjnych w 2012 r.

Lp.	Kraj	Liczba
1.	Ukraina	853
2.	USA	504
3.	Niemcy	445
4.	Polska	344
5.	Rosja	294
6.	Białoruś	221
7.	Francja	155
8.	Japonia	113
9.	Czechy	87
10.	Hiszpania	87
11.	Korea	83
12.	Włochy	74
13.	Słowacja	66
14.	Armenia	60
15.	Chiny	50
16.	Słowenia	47
17.	Szwecja	37
18.	Wielka Brytania	34
19.	Belgia	24
20.	Grecja	21

Tabela 7. Zdający w latach 2004-2012 według krajów pochodzenia (w tabeli podano informacje o 20 najliczniej reprezentowanych krajach)

zmian technicznych i technologicznych, ale także zmian organizacyjnych, pedagogicznych, dydaktycznych i metodologicznych w procesie nauczania i uczenia się języków obcych.

Zapotrzebowanie na certyfikację języka polskiego jako obcego wśród uczących się było stosunkowo niewielkie w latach 90. wieku XX, narastało ono jednak stopniowo wraz z otwieraniem się Polski na współpracę z zagranicą, szczególnie z krajami Unii Europejskiej. Zapotrzebowanie to nasiliło się w XXI wieku, kiedy Polska weszła w do UE. Dlatego bardzo dobrze się stało, że uruchomienie procesu certyfikacji zbiegło się w czasie z akcesją naszego kraju do Unii.

Możliwość ubiegania się o poświadczenie znajomości języka polskiego jako obcego przysługuje cudzoziemcom oraz obywatelom polskim na stałe zamieszkałym za granicą.

Potrzeba wprowadzenia certyfikacji znajomości polszczyzny stawała się oczywista dla specjalistów w zakresie nauczania języka polskiego jako obcego już od początku lat 90. Pierwszą propozycję systemu certyfikatowego polszczyzny opracował Waldemar Martyniuk, a została ona opublikowana w tomie *Język polski jako obcy. Programy nauczania na tle badań współczesnej polszczyzny*, przygotowanym pod redakcją Władysława Miodunki (1992). Zainteresowanie certyfikacją władz Ministerstwa Edukacji Narodowej przyszło znacznie później, bo w 1999 r., kiedy powołano do życia Komisję ds. Certyfikacji Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, złożoną z przedstawicieli wszystkich polskich ośrodków akademickich, zajmujących się kształceniem cudzoziemców. Poważnym sukcesem tej Komisji stało się doprowadzenie do przyjęcia Polski w 2000 r. do Association of Language Testers in Europe (ALTE), zrazu jako członka stowarzyszonego, a od 2004 r. jako członka rzeczywistego. Komisja zdecydowała, że Polskę reprezentuje w ALTE Uniwersytet Jagielloński, a konkretnie Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie (dawny Instytut Polonijny), w którym działa Katedra Języka Polskiego jako Obcego.

Powiązanie certyfikacji języka polskiego jako obcego z ALTE ma bardzo duże znaczenie, gdyż od początku prac nad polskim systemem certyfikacji zakładano, że system ten będzie oparty na standardach europejskich opublikowanych w tomie *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie* (2003).

Certyfikację polszczyzny jako języka obcego uznajemy za najważniejszą innowację w zakresie nauczania języka

polskiego cudzoziemców ze względu na wpływ, jaki wywarła ona na całe nauczanie języka polskiego jako obcego najpierw w Polsce, a potem także poza jej granicami. W szczególności należy zwrócić uwagę na to, że funkcjonująca od 2004 r. certyfikacja:

- wymusiła testowanie i nauczanie sprawności językowych;
- wymusiła przygotowanie nowych typów zadań do nauczania i testowania sprawności;
- wymusiła dominację podejścia komunikacyjnego w nauczaniu języka polskiego jako obcego;
- uświadomiła konieczność opracowania nowych programów nauczania (zob. Janowska, Lipińska, Rabiej, Seretny, Turka 2011);
- zachęciła do opracowania nowych (wersji) podręczników i zbiorów ćwiczeń sprawnościowych przede wszystkim dla poziomów B1, B2 i C2, na których odbywa się proces certyfikacji;
- przyczyniła się do integracji wszystkich środowisk polskich kształcących cudzoziemców w poszczególnych uczelniach: kierownicy odpowiednich placówek są zwykle członkami Państwowej Komisji Poświadczania, a najlepsi specjaliści działają w 40-osobowym Zespole Autorów Zadań i Egzaminatorów.

W wyniku procesu certyfikacji powstał ogromny zbiór danych odnoszących się do znajomości polszczyzny na poszczególnych poziomach, jakim nie dysponowano nigdy dotąd. W archiwum Państwowej Komisji Poświadczania są przechowywane powstałe w czasie egzaminów certyfikatowych prace, które mogą być i są analizowane przez autorów prac magisterskich i doktorskich. Rezultatem takich badań jest wydana ostatnio książka *Rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu w języku polskim jako obcym* Adrian Prizel-Kani (2013), stanowiąca część jej rozprawy doktorskiej. Badania stopnia opanowania sprawności językowych są godne podkreślenia z tego względu, że dotychczas prowadzono głównie badania opanowania polskiego systemu językowego: gramatyki, składni, słownictwa.

Dane, którymi dysponujemy w wyniku certyfikacji, pozwalają mówić także o jakości polszczyzny, którą posługują się cudzoziemcy. Świadczy o tym artykuł *Jakość polszczyzny używanej przez cudzoziemców* W. Miodunka (2013).

Na koniec warto dodać, że dzięki certyfikacji polszczyzny jako języka obcego, a głównie tzw. twardym danym liczbowym, którymi dysponuje Państwowa Komisja Poświadczania,

na sprawy nauczania języka polskiego cudzoziemców z uznaniem zaczęło spoglądać środowisko językoznawców polonistycznych, które wcześniej odnosiło się do tych zagadnień z dużą wstrzemięźliwością. Świadczy o tym m.in. dyplom honorowy przyznany w 2005 r. przez Komitet Językoznawstwa PAN zespołowi przygotowującemu i wdrażającemu system poświadczania znajomości języka polskiego jako obcego.

Bibliografia

- Janowska, I., Lipińska, E., Rabiej, A., Seretny, P., Turka, P (red.) (2011) *Programy nauczania języka polskiego jako obcego* Kraków: Księgarnia Akademicka.
- Martyniuk, W. (1992) *Nauczanie języka polskiego jako obcego drugiego. Propozycja systemu certyfikowanego Język polski jako obcy. Programy nauczania...*, Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 157-174.
- Miodunka, W. (red.) (1992) *Język polski jako obcy. Programy nauczania na tle badań współczesnej polszczyzny* Kraków: Uniwersytet Jagielloński.
- Miodunka, W. (2006) Wartość języka polskiego na międzynarodowym rynku edukacyjnym i na rynku pracy. Uwagi po pierwszym roku certyfikacji języka polskiego jako obcego W: E. Lipińska i A. Seretny (red.) *Z zagadnień dydaktyki języka polskiego jako obcego*. Kraków: Universitas, 323-331.
- Miodunka, W. (2011) Język polski w świecie – certyfikacja jego znajomości a globalizacja. W: „Język Polski XCI” nr 4, 250-262.
- Miodunka, W. (2013) Jakość polszczyzny używanej przez cudzoziemców. Metody analizy jakości na materiale egzaminów certyfikatowych z języka polskiego jako obcego w roku 2011. W: „Poradnik Językowy” nr 1, 53-68.
- Miodunka, W. (w druku) *Innowacje w glottodydaktyce polonistycznej* W: J. Mazur (red.) *Glottodydaktyka polonistyczna w obliczu zmian językowo-kulturowych i potrzeb społecznych*. Lublin: UMCS.
- Niemierko, B. (2002) *Ocenianie szkolne bez tajemnic*. Warszawa: WSiP.
- Prizel-Kania, A. (2013) *Rozwijanie sprawności rozumienia ze słuchu w języku polskim jako obcym*. Kraków: Księgarnia Akademicka.
- Seretny, A., Lipińska, E. (red.) (2005) *Przewodnik po egzaminach certyfikatowych*. Kraków: Universitas.
- Rada Europy (2003) *Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie*. Warszawa: CODN.
- Zawadowska-Kittel, E. (2013) *Nowa matura z języków obcych: szanse i zagrożenia. Efekt zwrotny egzaminu z języka angielskiego*. Piaseczno: LEXEM.

prof. dr hab. Władysław Miodunka

Przewodniczący Państwowej Komisji Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego, dyrektor Centrum Języka i Kultury Polskiej w Świecie oraz profesor lingwistyki stosowanej UJ w Krakowie. Wieloletni przewodniczący Komitetu Badania Polonii PAN. Od 1973 r. zaangażowany w nauczanie polskiego jako języka obcego, pierwszy prezes Stowarzyszenia „Bristol” Polskich i Zagranicznych Nauczycieli Kultury Polskiej i Języka Polskiego. Wykładał na wielu uniwersytetach na całym świecie, autor i redaktor licznych publikacji, m.in. serii wydawniczych *Język polski dla cudzoziemców*, *Metodyka nauczania języka polskiego jako obcego*, *Studia latynoamerykańskie UJ*, *Polszczyzna w dobie globalizacji*.